

“Mapiranje rizika korupcije u sigurnosnom sektoru”

RIZIK KORUPCIJE U SEKTORU CARINE I GRANIČNE POLICIJE

Pojava korupcije posebna je prijetnja za države u tranziciji, odnosno zemlje u kojima demokratski, institucionalni i vrijednosni sistemi nisu dovoljno razvijeni. Razlog je, što u ovakvim sistemima pravni i politički mehanizmi ne pružaju dovoljne garancije za efikasnu kontrolu vlasti čija se zloupotreba ovlaštenja manifestuje u korupciji. Korupcija narušava vladavinu zakona, podriva povjerenje građana u institucije države, a samim tim i reputaciju države, predstavljajući jedan od oblika kriminala koji je najteže suzbiti.

Specifičnosti sektora sigurnosti leže u tome što ovaj sektor predstavlja posebno pogodan "teren" za koruptivne aktivnosti. Prvenstveno, tajna priroda posla ovaj sektor štiti od unutrašnjeg, a naročito vanjskog nadzora, pa su i preventivne i represivne mjere nedovoljno razvijene. Nadalje, postojeći zakoni nisu precizni i konkretni u dovoljnoj mjeri, ostavljajući time veliki prostor za primjenu diskrecionih ovlaštenja.

Ovome treba dodati i činjenicu da sigurnosni sektor u BiH potroši više od jedne milijarde KM budžetskih sredstava. Preciznije, godišnja izdvajanja za 22 policijske i njima srodne agencije u BiH je oko 650 miliona KM, za sistem odbrane oko

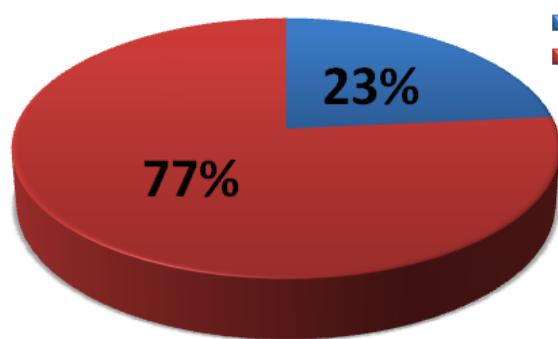
300 miliona, sektor carine/granične policije oko 150 miliona KM, te preko 215 miliona konvertibilnih maraka za pravosudni sektor i oko 36 miliona za obavještajni sektor.

Sektor sigurnosti je specifičan i po tome jer na njemu leži i odgovornost za suzbijanje korupcije, odnosno otkrivanje i procesuiranje koruptivnih djela u društvu. Pravo na korištenje represivnih mera, odnosno monopol na upotrebu sile i ograničavanje osnovnih ljudskih prava građana prilikom izvršavanja svojih poslova i zadataka, također je značajna osobenost ovog sektora.

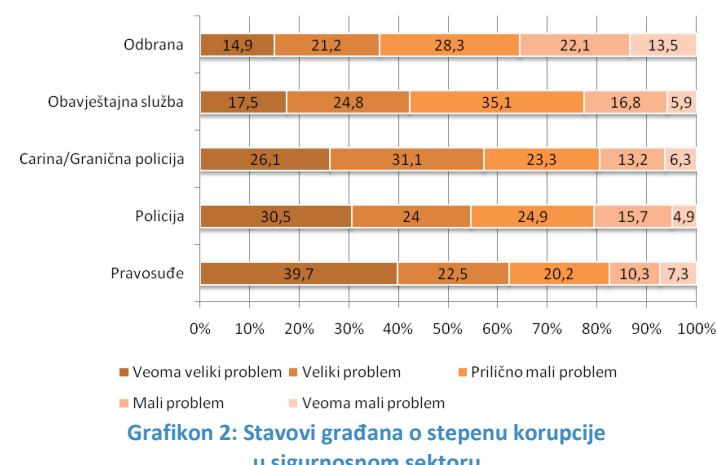
Centar za sigurnosne studije je u periodu od decembra 2014. do marta 2015. godine proveo istraživanje javnog mnijenja o percepciji, stavovima i mišljenju građana o korupciji u sigurnosnom sektoru. Istraživanje je provedeno na uzorku od 1500 ispitanika iz cijele Bosne i Hercegovine. Uzorak odražava zastupljenost ispitanika na osnovu teritorijalnog ustroja BiH i u skladu sa popisom stanovništva iz 1991. godine. Istraživanjem

su obuhvaćene sve relevantne sociodemografske karakteristike za područje cijele BiH. Ispitanici su slučajno odabrani, stratificirani prema regijama i veličini naselja, prema popisu stanovništva iz 1991. godine.

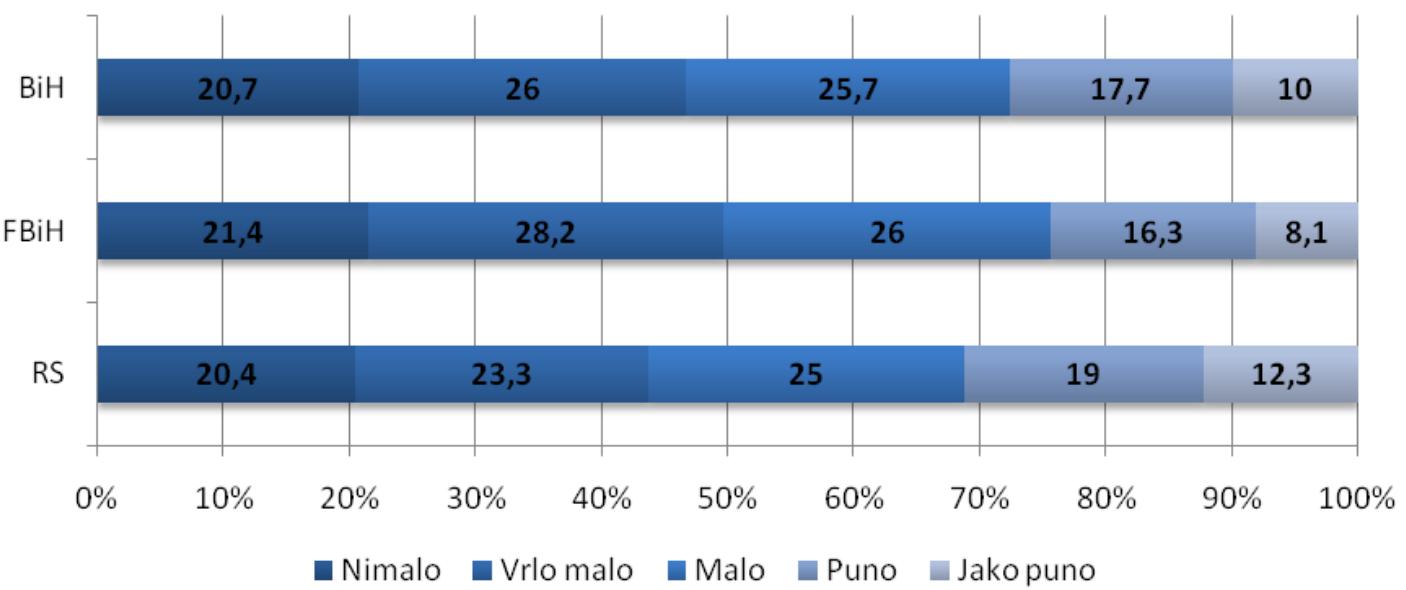
Nadamo se da će stavovi građana dati smjernice institucijama policije u definisanju svojih strategija i pravaca djelovanja za borbu protiv korupcije.

Grafikon 1: Smatrate li da institucije sigurnosti dovoljno čine na pitanjima borbe protiv korupcije?

Grafikon 2: Stavovi građana o stepenu korupcije u sigurnosnom sektoru

Grafikon3: Stepen povjerenja građana u sektor carine i granične policije u pogledu borbe protiv korupcije

Rezultati istraživanja javnog mnijenja ukazuju na veoma stavu prema efikasnosti institucija carine i granične zabrinjavajući podatak po kome 77% ispitanika smatra da policije u odnosu na ispitanike iz Federacije BiH institucije sigurnosti ne čine dovoljno po pitanju borbe (Grafikon 4).

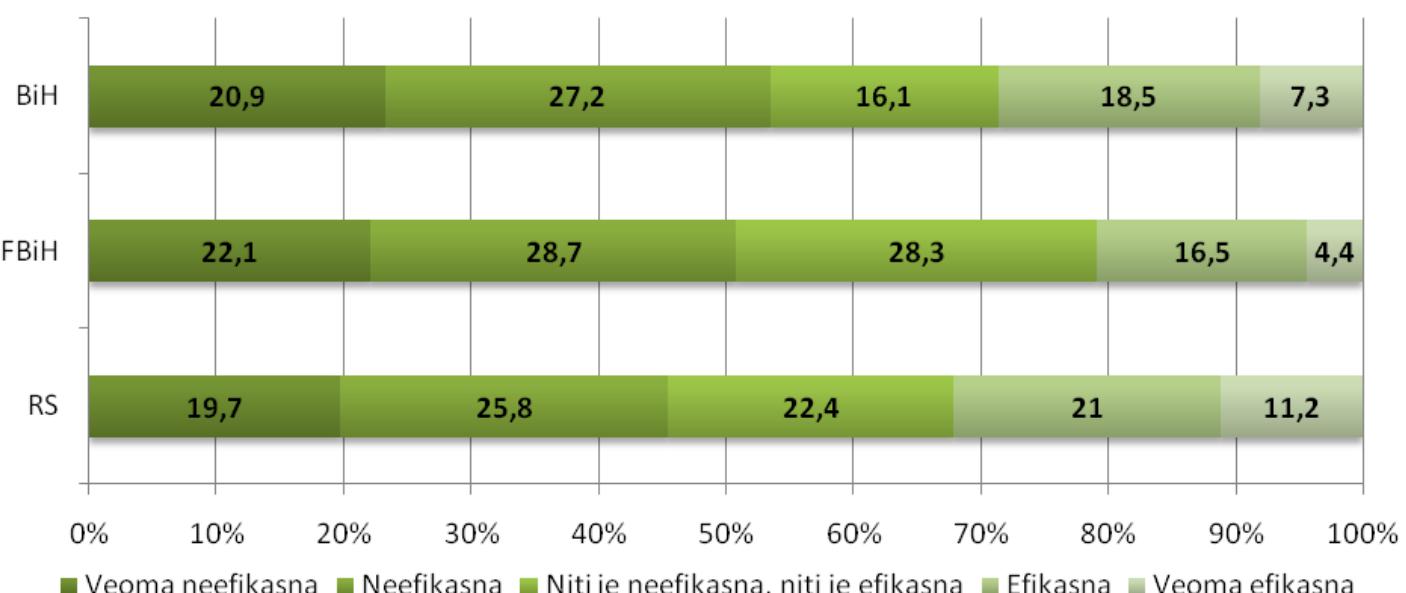
protiv korupcije (Grafikon 1). Posmatrajući percepцију stepena prisutnosti korupcije u sektoru sigurnosti, građani su mišljenja da je korupcija najmanje zastupljena u sektoru odbrane, potom obaveštajnom sektoru i oblasti carine/granične policije, a najprisutnija u oblasti policije i pravosuđa (Grafikon 2).

Na pitanje o stepenu povjerenja u sektor carine i granične policije u pogledu borbe protiv korupcije, ispitanici su bili prilično skeptični o istinskom opredjeljenju institucija granične policije i carina da se bore protiv korupcije. Rezultati pokazuju da nema većih odstupanja u stavovima ispitanika u pogledu entitetskih granica (Grafikon 3).

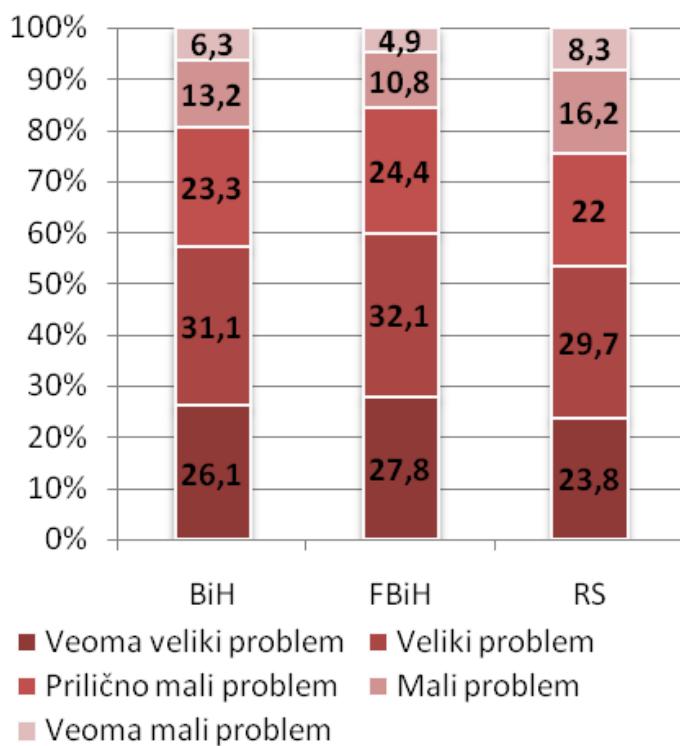
U stavovima koji se odnose na efikasnost sektora carine i granične policije u borbi protiv korupcije, možemo konstatovati da ispitanici smatraju da je ovaj sektor više razloge za zabrinutost nalazimo u stavovima 34,6% neefikasan nego što je efikasan, s tim da su ispitanici iz Republike Srpske bili nešto pozitivniji u svom korupcije u sektoru carine i granične policije tokom

Opšta percepција građana je da korupcija predstavlja značajan problem unutar sektora carine i granične policije. Na takav zaključak ukazuju stavovi 57,2% ispitanika, koji smatraju da je stepen korupcije u ovom sektoru veoma veliki ili veliki problem, a razlike su donekle primjetne u odgovorima ispitanika po entitetima, gdje su ispitanici iz Federacije BiH iskazali nešto veću skeptičnost od ispitanika iz entiteta Republika Srpska (Grafikon 5).

Značajan broj ispitanika iskazuje zabrinutost i za postojeće trendove korupcije unutar sektora carine/granične policije, odnosno procjeni stepena korupcije u odnosu na period od prije četiri godine ili za vrijeme izbornog mandata prethodne vlasti. Uprkos tome što većina ili 56,1% ispitanika smatra da je stepen korupcije ostao isti, 34,6% neefikasan nego što je efikasan, s tim da su ispitanici iz Republike Srpske bili nešto pozitivniji u svom korupcije u sektoru carine i granične policije tokom

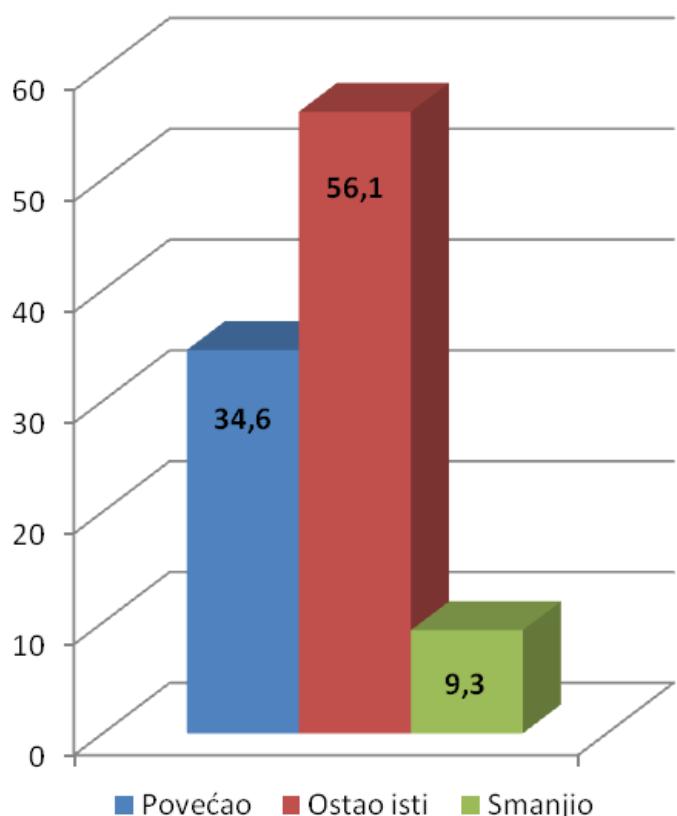
Grafikon 4: Stavovi građana o efikasnosti sektora carine i granične policije u pogledu borbe protiv korupcije

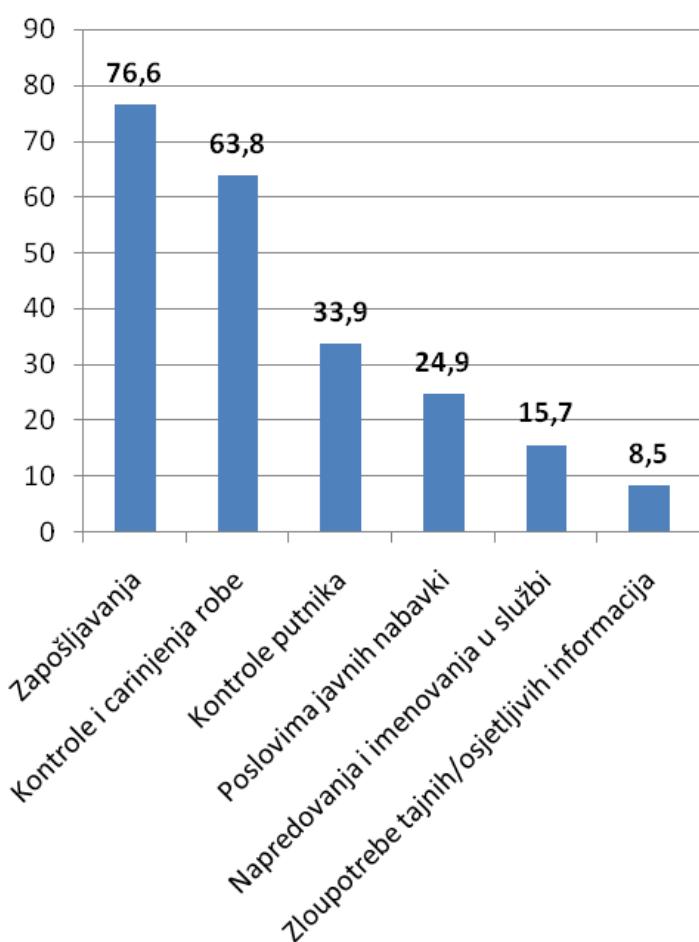
Grafikon 5: Stavovi građana o stepenu korupcije u sektoru carine i granične policije

navedenog perioda, nasuprot 9.3% ispitanika koji su smatrali da se stepen korupcije smanjio (Grafikon 6).

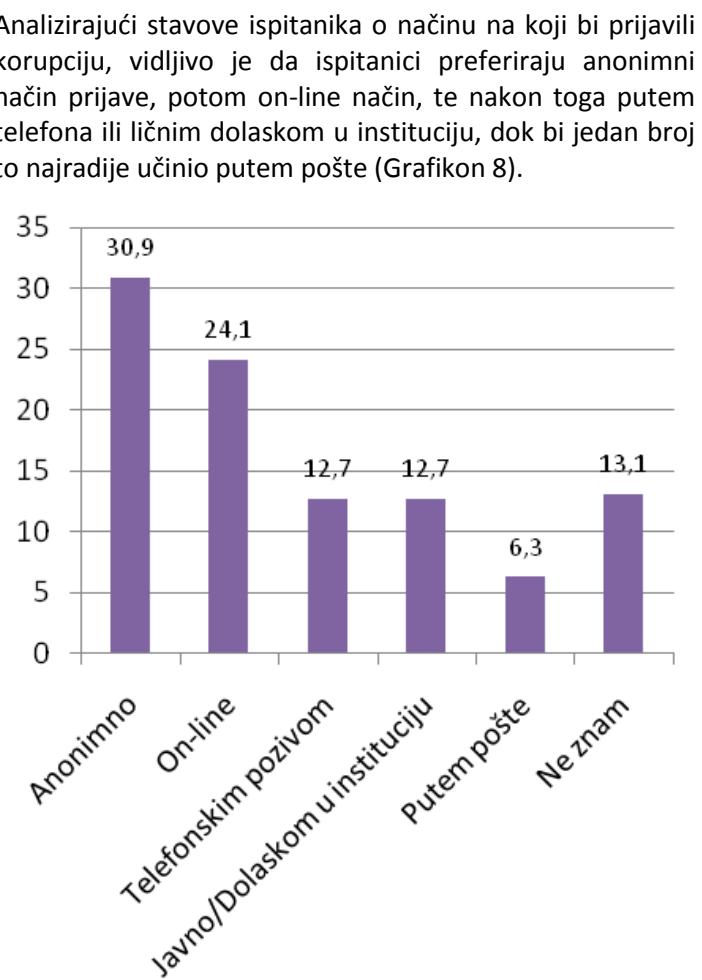
U cilju identifikacije mogućih mesta za pojavu korupcije unutar sektora carine i granične policije, rezultati istraživanja pokazuju da ispitanici smatraju da se korupcija najviše dešava prilikom zapošljavanja, zatim prilikom

Grafikon 6: U poređenju sa periodom od prije četiri godine, da li mislite da se opći stepen korupcije u sektoru carine i granične policije povećao, ostao isti ili se smanjio?

Grafikon 7: U okviru sektora carine i granične policije po Vašem mišljenju korupcije se dešava najčešće prilikom ...

Grafikon 8: Na koji način biste prijavili korupciju?

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH na 69. sjednici, održanoj 30. decembra 2009. godine, i na 40. sjednici Doma naroda, održanoj istog dana usvojio je Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Službeni glasnik BiH“ broj 103/09).

Zakon je donesen s ciljem prevencije utjecaja korupcije na razvoj demokratije i poštivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda, kao i utjecaja na podrivanje ekonomskog i privrednog razvoja Bosne i Hercegovine, te svih ostalih oblika utjecaja na društvene vrijednosti, kao i za koordinaciju borbe protiv korupcije.

Prema Zakonu, Agencija je nezavisna i samostalna upravna organizacija, koja za svoj rad odgovara Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine. U skladu sa članom 6. stav 3. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 116. sjednici, održanoj 09. marta 2010. godine, donijelo Odluku (broj 43/10) kojom je utvrđeno da je sjedište Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u Istočnom Sarajevu.

O projektu

Projekat "Mapiranje rizika korupcije u sigurnosnom sektoru" je počeo početkom decembra 2013. godine i traje do augusta 2015. godine.

Glavni cilj projekta je prikupiti, analizirati i dostaviti Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, sveobuhvatne i kvalitativne podatke koje će ona koristiti za dalji razvoj strateškog okvira, zatim promicati jedinstvene standarde na smanjenju nivoa korupcije i jačanju povjerenja u institucije vlasti na svim nivoima. Specifični ciljevi projekta su doprinos procesu obuke unutar Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i institucija sigurnosti; analiza percepcije javnosti u cilju identifikovanja područja u kojima je najviše prisutna korupcija; analiza postojećih zakona i podzakonskih akata sa aspekta izgradnje integriteta; te utvrđivanje rizika i izvora korupcije u sigurnosnim strukturama javne uprave.

Aktivnostima projekta predviđeno je da se podrži implementacija 5 specifičnih mjera Aktionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije koje do sada nisu realizovane.

Projekat finansira
Europska unija

Kompletno istraživanje objavljeno je na web-stranici Centra za sigurnosne studije (www.css.ba)

Centar za sigurnosne studije - BIH

Centre for Security Studies - BH

Branilaca Sarajeva 13/I
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel.: +387 33 262 455/456

Fax.: +387 33 223 250

info@css.ba

www.css.ba

Centar za sigurnosne studije (CSS) osnovan je 2001. godine sa sjedištem u Sarajevu. CSS je nezavisni istraživački, obrazovni i trening centar posvećen poticanju dijaloga o sigurnosnim pitanjima, kao i promociji i očuvanju demokratskih struktura i procesa u vanjskoj i sigurnosnoj politici u Bosni i Hercegovini, te u regiji Jugoistočne Evrope.